

Vägverket, Region Stockholm
17190 Solna

2009.12.07

Ekerö kommun
Box 205
17823 Ekerö

Förbifartens anslutningspunkter och väg 261 genom världsarvet Drottningholms slottsområde riskerar dess världsarvsstatus

ICOMOS SWEDEN avråder starkt vägverket från att genomföra i arbetsplanen redovisade anslutningar till väg 261 och därmed sammanhängande breddning av vägen genom Världsarvsområdet Drottningholm. ICOMOS SWEDEN avråder starkt Ekerö kommun från att framhärda i sitt krav på breddning av väg 261 som villkor för förbifarten. Risken är annars mycket stor att områdets Världsarvsstatus dras tillbaka. Det ses som särskilt allvarligt när vi i västvärlden inte tar hand om våra världsarv.

Det är ICOMOS SWEDEN s bestämda uppfattning att kraftfullast möjliga åtgärder som t ex vägavgifter behöver vidtas för att minska trafiken på väg 261 genom världsarvsområdet. I och med att förbifarten kommer till får de boende på Mäläröarna två nya vägar att ta sig till Storstockholms mer centrala delar. Förbifarten med dess av- resp uppfarter på Lovö bör rimligtvis dras så nära den bebyggelse som de avses att betjäna, som det överhuvudtaget är möjligt. För att skona Lovö s kulturlandskap och för att fler människor ska välja att nyttja förbifarten är det nödvändigt att anläggningen placeras betydligt närmare Tappström.

Vad gäller uppfarterna på Lovö och planerna på att bredda väg 261 har regeringens villkor i sitt tillåtighetsbeslut den 9 september 2009 totalt nonchalerats.

Hela Lovö utgör en nödvändig frizon för världsarvet

Drottningholms slott med omgivande miljö är sedan 1991 upptaget på Unescos World Heritage list, vilket innebär att det internationellt är att se som en omistlig del av alla världsmedborgares gemensamma arv. Redan dagens breda hårt trafikerade trafikled genom världsarvsområdet är oförenlig med UNESCO konventionen om världsarven. Riskens att anläggningens världsarvsstatus dras tillbaka blir överhängande om inte nu presenterade anslutningspunkter fjärras från världsarvsområdet och om vägen breddas.

Slottsområdet har tillsammans med övriga Lovö sedan århundraden tillbaka utgjort en ouplöslig helhet i ömsesidigt beroende ekonomiskt, socialt och praktiskt i det dagliga livet för större delen av dess befolkning. Till skillnad från andra slottsomgivningar av Drottningholms dignitet runt om i världen har Lovö undsluppit exploatering. Alldeles unikt för Drottningholms slott är därför att det sammanhang med omgivande kulturbygd, som utgjorde en förutsättning för dess tillkomst och försörjning, fortfarande är fullt läsbar. Dess funktionssätt och detta samband går fortfarande att förstå och uppleva rent konkret i bevarade gårdar, torp, vägar och odlingslandskap.

Inför vägavgifter förbi slottsområdet

Det är ICOMOS SWEDENS bestämda uppfattning att kraftfullast möjliga åtgärder som t ex vägavgifter behöver vidtas för att minska trafiken genom världsarvsområdet så att väg 261 kan bli smalare och återfå något av tidigare landsvägskarakter. I och med att förbifarten kommer till får de boende på Mälaröarna två nya vägar att ta sig till Storstockholms mer centrala delar. Såväl ekonomi som klimatproblem ger dessutom både enskilda och samhälle allt större orsak att satsa mer på kollektiva färdssätt för dagliga transporter.

Förbifarten med dess uppfarter på Lovö bör rimligtvis dras så nära den bebyggelse som uppfarterna avses att betjäna som överhuvudtaget är möjligt. Det är nödvändigt för att skona Lovö s kulturlandskap. Det är nödvändigt för att Ekeröborna ska välja förbifarten i stället för väg 261 genom slottsområdet. Det bör vara fullt genomförbart att placera den längre söderut närmare Tappström. ICOMOS SWEDEN anser att leder som ”Förbifart Stockholm” generellt sett skall dras i samband med den bebyggelse som de ju kommer att betjäna och inte som brukligt är genom natur- eller parkområden. Den merkostnad som detta innebär i form av inlösen av dyrare mark eller på grund av behovet av tekniska anordningar är rimligtvis låg i relation till den totala kostnaden. Intrånget i Lovö s historiska landskap av de planerade av och påfarterna måste helt enkelt minimeras.

Arbetsplan utan hänsyn till regeringsbeslut

I sitt tillåtlighetsbeslut den 9 september 2009 angav regeringen uttryckligen att Förbifarten ”planeras i ett landskap med mycket höga natur- och kulturvärden. Den förordade vägorridoren berör världsarvet Drottningholm och Natura 2000- området Edeby ekhage samt områden av riksintresse enligt 3 och 4 kap. miljöbalken”. Vidare ”Ekerö kommun har i sin översiktsplan angett att kommunen ska verka för att de värdefullaste natur- och kulturmiljöerna på Lovön ges förstärkt skydd på lämpligt sätt”. Regeringen angav också att villkor bör föreskrivas rörande den närmare sträckningen, profilen och utformningen av väganordningarna på Lovö som berör världsarvet Drottningholm och Natura 2000-området Edeby ekhage samt övriga områden på Lovö av riksintresse. Regeringen har i sitt beslut uttryckligen förutsatt att för anslutningen till väg 261 ett alternativ väljs som med lämpliga skyddsåtgärder och försiktighetsmått förenar stort hänsynstagande till områdets natur- och kulturvärden.

Slutsats

Drottningholms slottsområde finns sedan 1991 på Unescos lista över för mänskligheten omistligt kulturarv. Sveriges regering har tillskyndat detta. Genom principbeslutet att lägga leden i tunnel har goda förutsättningar för dess bevarande skapats. ICOMOS SWEDEN finner det högst anmärkningsvärt att en statlig myndighet och en kommun genom kortsiktig planering när det gäller detaljer i helheten äventyrar dess världsarvsstatus. Internationellt vore det en stor prestigeförlust om Sverige förlorar sitt kanske mest uppmärksammas världsarv.

Kerstin Westerlund Bjurström
Ordförande ICOMOS SWEDEN

Kopia till: Kulturdepartementet, Riksantikvarieämbetet, Statens fastighetsverk, Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Stockholms län, Regionplanekontoret, Samfundet S:t Erik, Naturskyddsföreningen

ICOMOS är Unescos expertorgan för kulturmiljöfrågor och för världsarvskonventionen. ICOMOS är en sammanslutning för yrkesverksamma inom kulturmiljövärden över hela världen – den enda globala, obundna organisationen i sitt slag. Dess uppgift är att verka för att historiska byggnader, fornlämningar, miljöer och kulturlandskap bevaras åt eftervärlden.